قصیدۃ البردۃ

حضرت شیخ امام الدین البوصیری

منظوم پنجابی ترجمہ

محمد اقبال نجمی

بسم اللہ الرحمن الرحیم

علامہ محمد سعید البوصیری علیہ الرحمۃ دا معروف قصیدہ

الکواکبُ الدُّرِیّہ فِی مَدحِ خَیرِ البَرِیّۃ

المعروف

قصیدہ بُردہ

(دا منظوم پنجابی ترجمہ، اصل متن دے نال)

محمد اقبال نجمی

سبھے حق لکھاری دے

ناں کتاب	......	قصیدہ بُردہ (منظوم پنجابی ترجمہ)
مترجم	......	محمد اقبال نجمی
چھاپن ورہا	......	جنوری ۲۰۱۹ء
گنتری	......	پنج سو
ہدیہ	......	دُعا
کمپوزنگ	......	محمد اقبال نجمی
مکھ مہورت	......	سجاد کمپوزنگ سنٹر دین پلازا گوجرانوالا
چھاپن والے	......	فروغ ادب اکادمی

۸۸۔بی، سیٹلائٹ ٹاؤن گوجرانوالا

۰۳۳۲۔۸۱۴۸۹۴۳

چڑھاوا

☆

مبارک قصیدہ

پڑھن والیاں دے ناں

رحمتاں

اللہ سوہنے دا اپنے محبوب حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم دے پاک وسیلے مبارک نال ایہ خاص کرم ہویا اے پئی میں آقا پاک صلی اللہ علیہ وسلم دی محبت وچ لکھے جان والے سوہنے تے پیارے عربی قصیدے المعروف قصیدہ بردہ شریف دا ترجمہ کرن وچ کامیاب ہویا آں۔ ایہ اوس پاک بارگاہ ولوں ملن والیاں شرفاں نیں، نہیں تے میرے جیہا گنہگار غلام کدوں انج دے کماں دے لائق سی، پر ایہ تے ساریاں عطاواں نیں۔

چن لیا اُس نے مجھے سارا جہاں رہنے دیا

امام محمد سعید شرف الدین المعروف بوصیری نے ایہ پاک قصیدہ مبارک بیماری دی حالت وچ لکھیا تے ایس قصیدہ مبارک لکھن تے اوہناں نوں آقا پاک صلی اللہ علیہ وسلم دی زیارت وی نصیب ہوئی تے اوس پاک بارگاہ ولوں چادر وی عنایت ہوئی تے آپ دی بیماری وی دور ہوگئی۔

حضرت کعب بن زہیر رضی اللہ عنہ دے قصیدے ''بانت سعاد'' نوں وی قصیدہ بردہ آکھیا جاندا اے۔ کیوں جے اوہ قصیدہ سن کے وی حضور پاک صلی اللہ علیہ وسلم نے اپنی ظاہری حیات مبارکہ وچ اوہناں نوں اپنی چادر مبارک عطا فرمائی سی۔ ایسے لئی حضرت کعب رضی اللہ عنہ دے قصیدے نوں قصیدہ بردہ اولیٰ آکھیا جاندا اے۔

حضرت شرف الدین بوصیریؒ دے قصیدے نوں قصیدہ منامیہ وی آکھیا جاندا اے، کیوں جے ایس قصیدے نون سنن مگروں حضور پاک صلی اللہ علیہ وسلم نے امام بوصیریؒ نوں خواب وچ چادر عطا فرمائی۔ امام بوصیری دے حالات بارے سانوں جہڑی جانکاری ملدی اے، اوہدے مطابق آپ شوال دی پہلی تاریخ نوں ۶۰۸ ہجری بمطابق ۷ مارچ ۱۲۱۲ء بدھ وار قصبہ ''دلاص'' وچ اپنے نانکے گھر پیدا ہوئے۔ ''بوصیر'' آپ دا اپنا گراں سی جتھے آپ نے پرورش پائی تے تعلیم حاصل کیتی۔ بعد وچ آپ مکتب چلاندے رہے تے قوراں دیاں تختیاں دی کتابت وی کردے رہے۔ ۶۵۶ھ وچ آپ دا تعلق دربار نال جڑ گیا۔ آخری عمر وچ آپ اپنے پیر بھائیاں نال

ملاقات لئی سکندریہ گئے تے ایہ سفر اوہناں دا سفر آخرت بن گیا۔ آپ دا مزار امام شافعی رحمۃ اللہ علیہ دے مزار دے کول اے، امام سیوطیؒ نے آپ دی وفات بارے ۶۹۵ ھ ۱۲۹۰ء دی دس پائی اے۔

دیوان بوصیری ۱۹۵۵ ھ وچ قاہرہ اندر چھاپے چڑھیا۔ ایہدا دوجا ایڈیشن ۱۹۷۳ء وچ شائع ہویا، ایہدے وچ آپ دیاں ساریاں لکھتاں موجود نیں۔ قصیدہ بردہ شریف دا کئی زباناں وچ ترجمہ ہو چکیا اے۔ قصیدہ بردہ شریف دا منظوم ترجمہ وی کئی بزرگاں کیتا اے۔ پنجابی وچ جہڑے ترجمے ساڈے سامنے آندے نیں اوہناں وچوں حافظ برخوردار رانجھا، سید وارث شاہ، مولوی محمد اسماعیل، پیر نیک عالم، حافظ جان محمد، مطیع اللہ شہیدی، ڈاکٹر احمد حسین قلعداری، حافظ محمد صادق، محمد عزیز الدین تے اسیر عابد شامل نیں۔ ۲۰۱۸ء وچ قصیدہ بردہ دا منظوم پنجابی ترجمہ راقم محمد اقبال نجمی دا اطباعت دے مراحل چوں گذر کے کتابی صورت وچ سامنے آرہیا اے۔

قصیدہ بردہ شریف دا پنجابی منظوم ترجمہ کرن توں بعد جہڑی خوشی ملی اوہدا اظہار لفظاں وچ بیان کرنا مشکل اے۔ قصیدہ بردہ شریف دا منظوم پنجابی ترجمہ اوہدے اصل متن دے نال پیش کرن دی سعادت حاصل ہو رہی ہے۔ ایتھے میں اپنے کجھ سجناں دا شکریہ ادا کرنا ضروری سمجھنا واں جہڑے میرے کماں نوں سراہندے نیں تے ہلا شیری دیندے رہندے نیں۔ ایہناں وچ ڈاکٹر بشیر عابد، ڈاکٹر احسان اللہ طاہر، ڈاکٹر حفیظ احمد، امجد حمید محسن، عاطف کمال رانا، محمد انور رانا، امجد شریف تے محمد انور کمبوہ ایڈووکیٹ شامل نیں۔ میں اپنے گھر دیاں سارے جیاں دا بڑا شکرگزار آں جہڑے میرے ادبی کماں لئی میرے لئی آسانیاں پیدا کردے نیں۔

اللہ سوہنا میرے والدین، میرے وچھڑ جان والے سجناں، میری اہلیہ مرحومہ سبھناں دے درجیاں نوں اُچا کرے، اوہناں نوں جنتاں وچ گھر دیوے تے ساڈی زندگی تے آخرت نوں سوہنا فرمائے۔ اللہ سوہنا اپنے سوہنے حبیب صلی اللہ علیہ وسلم دی بارگاہ وچ پیش کیتے جان والے ایس نذرانے نوں قبول تے منظور فرمائے۔ میں آقا پاک ﷺ دی بارگاہ وچ التجا کرناواں پئی اپنے ایس بردے نوں اپنی نعت لکھن والے کم تے لائی رکھن۔

آخر تے دعا اے پئی اللہ سوہنا ساڈی دنیا تے آخرت سنوارے۔ آمین

محمد اقبال نجمی

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰی اٰلِ مُحَمَّدٍ

کَمَا صَلَّیْتَ عَلٰی اِبْرَاھِیْمَ وَعَلٰی اٰلِ اِبْرَاھِیْمَ

اِنَّکَ حَمِیْدٌ مَّجِیْدٌ

اَللّٰھُمَّ بَارِکْ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰی اٰلِ مُحَمَّدٍ

کَمَا بَارَکْتَ عَلٰی اِبْرَاھِیْمَ وَعَلٰی اٰلِ اِبْرَاھِیْمَ

اِنَّکَ حَمِیْدٌ مَّجِیْدٌ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

قصیدہ بُردہ

(عَرَبِی مَتَن)

ہر مرتبہ شروع اور آخر میں یہ شعر پڑھیں)

مَوْلَایَ صَلِّ وَسَلِّمْ دَائِمًا اَبَدًا عَلٰی حَبِیْبِکَ خَیْرِ الْخَلْقِ کُلِّهِمِ

اَلْفَصْلُ الْاَوَّلُ

فِی ذِکْرِ عِشْقِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ

۱

اَمِنْ تَذَکُّرِ جِیْرَانٍ بِذِیْ سَلَمٍ

مَزَجْتَ دَمْعًا جَرٰی مِنْ مُقْلَةٍ بِدَمٍ

۲

اَمْ هَبَّتِ الرِّیْحُ مِنْ تِلْقَاءِ کَاظِمَةٍ

اَوْ اَوْمَضَ الْبَرْقُ فِی الظَّلْمَاءِ مِنْ اِضَمٍ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

قصیدہ بُردہ

(منظوم پنجابی ترجمہ)

پہلی فصل

اللہ دے رسول ﷺ نال عشق دا ذکر

"ذی سلم" وچ وسّن والے یاد آئے ہمسائے
لہو دے اتھرو تیریاں اکھاں جیہاں لئی ورسائے

۲

"اضم" پہاڑی ولوں کوئی بجلی چمکن لگّی
یا فر "کاظمہ" ولوں کوئی پیار دی وا اے وگّی

۳

فَمَا لِعَیْنَیْکَ اِنْ قُلْتَ اکْفُفَا ھَمَتَا

وَمَا لِقَلْبِکَ اِنْ قُلْتَ اسْتَفِقْ یَھِمِ

۴

اَیَحْسَبُ الصَّبُّ اَنَّ الْحُبَّ مُنْکَتِمٌ

مَا بَیْنَ مُنْسَجِمٍ مِّنْہُ وَ مُضْطَرِمِ

۵

لَوْلَا الْھَوٰی لَمْ تُرِقْ دَمْعاً عَلٰی طَلَلٍ

وَلَآ اَرِقْتَ لِذِکْرِ الْبَانِ وَالْعَلَمِ

۶

فَکَیْفَ تُنْکِرُ حُبّاً بَعْدَ مَا شَھِدَتْ

بِہٖ عَلَیْکَ عُدُوْلُ الدَّمْعِ وَالسَّقَمِ

۷

وَاَثْبَتَ الْوَجْدُ خَطَّیْ عَبْرَۃٍ وَّضَنًی

مِثْلَ الْبَھَارِ عَلٰی خَدَّیْکَ وَالْعَنَمِ

۳

اکھیاں نوں جے رون توں روکاں ہور اوہ کیرن اتھرو
دل نوں آکھاں سنبھلن لئی تے تڑفے ہور ایہ آہو

۴

لُکی رہے محبت کتھے عاشق پردے پاوے
دُکھی دل تے روندی اکھ ای سبھ کجھ کھول وکھاوے

۵

ٹیلے تے رُکھ ویکھ نہ روواں ، وچ محبت روواں
پیار نشانی تک کے کیویں مٹھی نیندر سوواں

۶

لُکی کتھے رہ سکدی اے اوس عشق دی شاہی
روگ ہجر دا نالے اتھرو جس دی دین گواہی

۷

دو خط کھچے اِک "غم" تے دوجا وانگ "بہارے"
اِک نال مُکھ تے زردی کھنڈدی ،دوجا لاٹاں مارے

قصیدہ بُردہ عربی متن

٨

نَعَمْ سَرٰی طَیْفُ مَنْ اَھْوٰی فَاَرَّقَنِیْ

وَالْحُبُّ یَعْتَرِضُ اللَّذَّاتِ بِالْاَلَمِ

٩

یَا لَائِمِیْ فِی الْھَوَی الْعُذْرِیِّ مَعْذِرَۃً

مِنِّیْٓ اِلَیْكَ وَلَوْ اَنْصَفْتَ لَمْ تَلُمِ

١٠

عَدَتْكَ حَالِیَ لَا سِرِّیْ بِمُسْتَتِرٍ

عَنِ الْوُشَاۃِ وَلَا دَائِیْ بِمُنْحَسِمِ

١١

مَحَضْتَنِی النُّصْحَ لٰكِنْ لَّسْتُ اَسْمَعُهٗ

اِنَّ الْمُحِبَّ عَنِ الْعُذَّالِ فِیْ صَمَمِ

١٢

اِنِّی اتَّھَمْتُ نَصِیْحَ الشَّیْبِ فِیْ عَذَلِیْ

وَالشَّیْبُ اَبْعَدُ فِیْ نُصْحٍ مِّنَ التُّھَمِ

۸

وصل دی نعمت پائی اے میں دے کے نیند دی راحت
لذت دی قربانی منگے یار دی حُب تے چاہت

۹

عذر قبول کریں توں میرا ، پاک محبت میری
کردا جے انصاف تے ہوندی دور ملامت تیری

۱۰

تیرے کولوں لکیا تے نہیں حال جو ہویا میرا
ختم نہیں ہونا کدے وی اس نے ایہ وے عشق دا گھیرا

۱۱

بھاویں چنگی مَت اے تیری، میں نہیں سن دا بھائی
تیری ایس نصیحت دی تے مینوں طلب نہ کائی

۱۲

مَتّاں دین بڑھاپا وی تے میرا کول چہ آیا
میں اوہدی وی اِک نہیں مَنّی اوہنوں پَرے بٹھایا

اَلْفَصْلُ الثَّانِیْ

فِی التَّحْذِیْرِ مِنْ ھَوَی النَّفْسِ

۱۳

فَاِنَّ اَمَّارَتِیْ بِالسُّوْءِ مَا اتَّعَظَتْ
مِنْ جَھْلِھَا بِنَذِیْرِ الشَّیْبِ وَالْھَرَمِ

۱۴

وَلَا اَعَدَّتْ مِنَ الْفِعْلِ الْجَمِیْلِ قِرٰی
ضَیْفٍ اَلَمَّ بِرَاْسِیْ غَیْرَ مُحْتَشِمِ

دوجی فصل

انسانی خواہشاں تے غلبہ پان بارے

۱۳

نفس امارہ ڈاڈھا سرکش بھیڑے پاسے لاوے
ایہنوں مت بڑھاپا دیوے پر ایہ باز نہ آوے

۱۴

آیا کول بڑھاپا میرے ، عملوں میں پر خالی
اس دی خاطر لے نہ سکیا نیک عمل دی ڈالی

۱۵

لَوْ كُنْتُ اَعْلَمُ اَنِّیْ مَآ اُوَقِّرُهٗ

كَتَمْتُ سِرًّا بَدَا لِیْ مِنْهُ بِالْكَتَمِ

۱۶

مَنْ لِّیْ بِرَدِّ جِمَاحٍ مِّنْ غَوَایَتِهَا

كَمَا یُرَدُّ جِمَاحُ الْخَیْلِ بِاللُّجُمِ

۱۷

فَلَا تَرُمْ بِالْمَعَاصِیْ كَسْرَ شَهْوَتِهَا

اِنَّ الطَّعَامَ یُقَوِّیْ شَهْوَةَ النَّهِمِ

۱۸

وَالنَّفْسُ كَالطِّفْلِ اِنْ تُهْمِلْهُ شَبَّ عَلٰی

حُبِّ الرِّضَاعِ وَاِنْ تَفْطِمْهُ یَنْفَطِمِ

۱۹

فَاصْرِفْ هَوَاهَا وَحَاذِرْ اَنْ تُوَلِّیَهٗ

اِنَّ الْهَوٰی مَا تَوَلّٰی یُصْمِ اَوْ یَصِمِ

۱۵

علم جے ہوندا عمل مرے توں نہیں ہونے ہن چنگے
وسمہ لا کے چٹے وال میں کر لیندا بد رنگے

۱۶

کاش کوئی تے ہوندا ایسا توڑ کوئی اس شر دا
گھوڑے وانگ لگاماں پا کے نفس نوں قابو کردا

۱۷

نال گناہاں شہوت ودھدی ہور وی طاقت لیندی
ملے غذا جے شہوت تائیں ایہنوں قوت دیندی

۱۸

نفس ترا تے بچّے وانگوں دُدھ دی حُب ودھائے
ایہدا دُدھ چھڈا دے تاں جے ایہدی عادت جاوے

۱۹

نفس تے قابو رکھیں ، دیویں ایہدے ہتھ نہ واگاں
نفس دے ہتھے چڑھ گیا توں تے بھردا رہیں گا لاگاں

قصیدہ بردہ — عربی متن

۳۰

وَرَاعِهَا وَهِيَ فِي الْاَعْمَالِ سَائِمَةٌ
وَاِنْ هِيَ اسْتَحْلَتِ الْمَرْعٰى فَلَا تُسِمِ

۳۱

كَمْ حَسَّنَتْ لَذَّةً لِلْمَرْءِ قَاتِلَةً
مِنْ حَيْثُ لَمْ يَدْرِ اَنَّ السَّمَّ فِي الدَّسَمِ

۳۲

وَاخْشَ الدَّسَائِسَ مِنْ جُوْعٍ وَمِنْ شِبَعٍ
فَرُبَّ مَخْمَصَةٍ شَرٌّ مِّنَ التُّخَمِ

۳۳

وَاسْتَفْرِغِ الدَّمْعَ مِنْ عَيْنٍ قَدِ امْتَلَاَتْ
مِنَ الْمَحَارِمِ وَالْزَمْ حِمْيَةَ النَّدَمِ

۳۴

وَخَالِفِ النَّفْسَ وَالشَّيْطَانَ وَاعْصِهِمَا
وَاِنْ هُمَا مَحَضَاكَ النُّصْحَ فَاتَّهِمِ

۲۰

نظراں رکھیں نفس تے بھاویں رجھیا نیک اعمالیں
ایہ میدان جے اینوں بھاوے ایتھوں اینوں ٹالیں

۲۱

نفس ہلاکت ول لے جاندا لذّتاں پچھے لا کے
لذّت والے کھانے وچ ای دیندے زہر ملا کے

۲۲

بھکھا ہووے بھاویں رجھیا نفس دے کولوں ڈرنا
بھکھ دی حالت بہت بُری اے نظر انداز نہ کرنا

۲۳

خوب وگا توں اکھ چوں اتھرو ، ویکھ حرام جو پالی
توبہ اَتے ندامت ولّوں ہون نہ دیویں خالی

۲۴

نفس اَتے شیطان دی کرنی حکم عدولی گج کے
خیر دا دعویٰ کردے ہون تے بھاویں آون سج کے

قصیدہ بُردہ عربی متن

۲۵

وَلَا تُطِعْ مِنْهُمَا خَصْمًا وَّلَا حَكَمًا

فَاَنْتَ تَعْرِفُ كَيْدَ الْخَصْمِ وَالْحَكَمِ

۲۶

اَسْتَغْفِرُ اللهَ مِنْ قَوْلٍ بِلَا عَمَلٍ

لَقَدْ نَسَبْتُ بِهٖ نَسْلًا لِّذِىْ عُقُمِ

۲۷

اَمَرْتُكَ الْخَيْرَ لٰكِنْ مَّا أْتَمَرْتُ بِهٖ

وَمَا اسْتَقَمْتُ فَمَا قَوْلِىْ لَكَ اسْتَقِمِ

۲۸

وَلَا تَزَوَّدْتُ قَبْلَ الْمَوْتِ نَافِلَةً

وَلَمْ اُصَلِّ سِوٰى فَرْضٍ وَّلَمْ اَصُمِ

۲۵

نفس اَتے شیطان ، کسے نوں کدے نہ حکم بنانا
کدے فریق بنا کے وی نہیں ایہناں پچھے جانا

۲۶

اللہ مینوں ماف کرے میں عمل نہ کیتا ، اُکیا
میں اِک بانجھ دی نسل دا ویکھو نامہ نسب اے چکیا

۲۷

خیر نصیحت کیتی سبھ نوں آپ عمل نہیں کیتا
میری گل ای ہولی پینی میں واں جد بد نیتا

۲۸

موت توں پہلاں نفل نماز دا توشہ کول نہ رکھیا
فرض نمازاں ، روزے پلّے ، ہور عمل نہ چکھیا

اَلفَصلُ الثَّالِثُ

فِی مَدحِ رَسُولِ اللهِ صلی اللہ علیہ وسلم

۲۹

ظَلَمتُ سُنَّةَ مَنْ اَحیَا الظَّلَامَ اِلٰی

اَنِ اشْتَکَتْ قَدَمَاہُ الضُّرَّ مِنْ وَّرَمِ

۳۰

وَشَدَّ مِنْ سَغَبٍ اَحشَاءَہٗ وَطَوٰی

تَحتَ الحِجَارَةِ کَشحًا مُّتْرَفَ الاَدَمِ

تیجی فصل

رسول اللہ ﷺ دی مدح بارے

۲۹

آپؐ دا رستہ پھڑیا جاندا راہ دی سختی جریاں
آپؐ دے قدمیں ورم سی آندے رات نوں زندہ کریاں

۳۰

بھکھ دی شدّت گھٹ کرن لئی ڈھڈ نوں گھُٹ کت بھنیا
نرم تے نازک جلد نوں آپؐ نے پتھر تھلّے رکھیا

قصیدہ بُردہ عربی متن

۳۱

وَرَاوَدَتْهُ الْجِبَالُ الشُّمُّ مِنْ ذَهَبٍ
عَنْ نَفْسِهِ فَاَرَاهَا اَيَّمَا شَمَمِ

۳۲

وَاَكَّدَتْ زُهْدَهُ فِيهَا ضَرُورَتُهُ
اِنَّ الضَّرُورَةَ لَا تَعْدُوْا عَلَى الْعِصَمِ

۳۳

وَكَيْفَ تَدْعُوْاِلَى الدُّنْيَا ضَرُوْرَةُ مَنْ
لَوْلَاهُ لَمْ تَخْرُجِ الدُّنْيَا مِنَ الْعَدَمِ

۳۴

مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَالثَّقَلَيْنِ
وَالْفَرِيْقَيْنِ مِنْ عَرَبٍ وَّمِنْ عَجَمِ

۳۵

نَبِيُّنَا الْاٰمِرُ النَّاهِى فَلَا اَحَدٌ
اَبَرَّ فِىْ قَوْلِ "لَا" مِنْهُ وَلَا "نَعَمِ"

۳۱

آپؐ نوں فرحت بخشن دے لئی پہاڑ سونے دے آئے
آپؐ نے اوہناں ولیں پر نہیں اپنے قدم ودھائے

۳۲

حاجت ودھے تے نیک سبھا دا ، زہد ہور ودھاوے
حاجت دنیا ، معصوماں تے کدی نہ غلبہ پاوے

۳۳

حاجت دنیا ، آپؐ نوں کسراں اپنے ول بلاندی
آپؐ نہ ہوندے کدوں ایہ دنیا وچ وجود دے آندی

۳۴

پاک محمد ﷺ دی سرداری دوئیں جہانیں پکّی
جنّاں تے انساناں اندر عرب عجم وچ تکّی

۳۵

کوئی نہ آپؐ دے وانگوں، آپؐ تے حق نیں آکھن والے
نبیؐ اساڈے حکم کرن تے روکن ٹوکن والے

۳۶

هُوَ الْحَبِيبُ الَّذِىْ تُرْجىٰ شَفَاعَتُهٗ
لِكُلِّ هَوْلٍ مِّنَ الْاَهْوَالِ مُقْتَحِمِ

۳۷

دَعَا اِلَى اللّٰهِ فَالْمُسْتَمْسِكُوْنَ بِهٖ
مُسْتَمْسِكُوْنَ بِحَبْلٍ غَيْرِ مُنْفَصِمِ

۳۸

فَاقَ النَّبِيّٖنَ فِىْ خَلْقٍ وَّ فِىْ خُلُقٍ
وَلَمْ يُدَانُوْهُ فِىْ عِلْمٍ وَّلَا كَرَمِ

۳۹

وَكُلُّهُمْ مِّنْ رَّسُوْلِ اللّٰهِ مُلْتَمِسٌ
غَرْفًا مِّنَ الْبَحْرِ اَوْ رَشْفًا مِّنَ الدِّيَمِ

۴۰

وَوَاقِفُوْنَ لَدَيْهِ عِنْدَ حَدِّهِمِ
مِنْ نُّقْطَةِ الْعِلْمِ وَمِنْ شَكْلَةِ الْحِكَمِ

۳۶

آپؐ حبیبؐ نیں اللہ دے، اِنج مان شفاعت رکھدے
ایسے لئی سب وچ مصیبت آپؐ دے ولّیں تکدے

۳۷

آپؐ دی دعوت من کے جہڑا ربّ دی راہے آیا
پھڑی اُس رسّی ٹٹنی نہیں جو، سوہنا مقصد پایا

۳۸

صورت سیرت دونواں ولوں سبھ نبیاں توں اعلیٰ
ہور نبیؑ تے کوئی نہیں اِنج دا علم کرم وچ بالا

۳۹

سارے نبیؑ رسولؑ نیں طالب اپنے بحر چوں بخشو
چلّو بھر کے آپؐ پلاؤ یا فر گھُٹ گھُٹ دیوو

۴۰

واقف اپنی حد توں سارے، رکھدے سب نیں خبراں
آپؐ دے علم توں نقطہ لیندے حِکم توں زیراں زبراں

قصیدہ بُردہ عربی متن

٤١

فَهُوَ الَّذِیْ تَمَّ مَعْنَاهُ وَصُوْرَتُهٗ

ثُمَّ اصْطَفَاهُ حَبِیْبًا بَارِئُ النَّسَمِ

٤٢

مُنَزَّهٌ عَنْ شَرِیْكٍ فِیْ مَحَاسِنِهٖ

فَجَوْهَرُ الْحُسْنِ فِیْهِ غَیْرُ مُنْقَسِمِ

٤٣

دَعْ مَا ادَّعَتْهُ النَّصَارٰی فِیْ نَبِیِّهِمْ

وَاحْكُمْ بِمَا شِئْتَ مَدْحًا فِیْهِ وَاحْتَكِمِ

٤٤

فَانْسُبْ اِلٰی ذَاتِهٖ مَا شِئْتَ مِنْ شَرَفٍ

وَانْسُبْ اِلٰی قَدْرِهٖ مَا شِئْتَ مِنْ عِظَمِ

٤٥

فَاِنَّ فَضْلَ رَسُوْلِ اللّٰهِ لَیْسَ لَهٗ

حَدٌّ فَیُعْرِبَ عَنْهُ نَاطِقٌ بِفَمِ

۴۱

آپؐ دی ذات اے افضل اعلیٰ اُچ کمالاں والی
اپنا اوس حبیبؐ بنا کے رتبہ دِتا عالی

۴۲

وچ محاسن کوئی نہ ساجھی آپؐ نیں سُچّا سونا
جوہر حُسن جو ملیا آپؐ نوں اوہ تقسیم نہ ہونا

۴۳

اپنے نبیؑ دے بارے گھڑیاں گلّاں جویں عیسائیاں
اُنج نہ کرنا ، ہور کرو سبھ وَدھ وَدھ مدح سرائیاں

۴۴

وچ بزرگی آپؐ دی ذات اے اُچڑی وچ کمالاں
وچ صفاتاں دِتیاں جاون کیویں مثل مثالاں

۴۵

شرفاں پاک رسولؐ اللہ دیاں حدّاں کوئی نہ رکھن
بولن والے کرن بیان تے کدے وی کر نہ سکّن

قصیدہ بُردہ — عربی متن

۴۶

لَوْ نَاسَبَتْ قَدْرَهُ اٰيَاتُهُ عِظَمًا
اَحْيَا اسْمُهُ حِيْنَ يُدْعٰى دَارِسَ الرِّمَمِ

۴۷

لَمْ يَمْتَحِنَّا بِمَا تَعْيَى الْعُقُوْلُ بِهٖ
حِرْصًا عَلَيْنَا فَلَمْ نَرْتَبْ وَلَمْ نَهِمِ

۴۸

اَعْيَى الْوَرٰى فَهْمُ مَعْنَاهُ فَلَيْسَ يُرٰى
لِلْقُرْبِ وَالْبُعْدِ فِيْهِ غَيْرُ مُنْفَحِمِ

۴۹

كَالشَّمْسِ تَظْهَرُ لِلْعَيْنَيْنِ مِنْ بُعُدٍ
صَغِيْرَةً وَّتُكِلُّ الطَّرْفَ مِنْ اَمَمِ

۵۰

وَكَيْفَ يُدْرِكُ فِى الدُّنْيَا حَقِيْقَتَهُ
قَوْمٌ نِّيَامٌ تَسَلَّوْا عَنْهُ بِالْحُلُمِ

۴۶

آپؐ دی شان اُچیری مافق معجزے نسبت پوندے
جیہا جاندا اِسم مبارک مردے اُٹھ کھلوندے

۴۷

عقلاں نوں نہیں عاجز کیتا نہ ازمیش چہ پایا
کرم چہ کیتا حیرانی تے شک نوں دور نسایا

۴۸

عقلاں سوچاں والے عاجز کنج حقیقت پاون
دور نہ نیڑے کوئی نہیں ایسا بڑیاں سمجھاں لاون

۴۹

اکھیاں والے سورج وانگوں آپؐ دے روپ نوں سہندے
نور چراغ نوں اکھ بھر ویکھن سارے قاصر رہندے

۵۰

ایہ دنیا کیہ جانے آپؐ دی شان حقیقت بارے
غفلت دے وچ ستّی ہوئی خواب وچ ویکھے تارے

قصیدہ بُردہ　　عربی متن

۵۱

فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ فِيْهِ اَنَّهٗ بَشَرٌ

وَاَنَّهٗ خَيْرُ خَلْقِ اللّٰهِ كُلِّهِمِ

۵۲

وَكُلُّ اٰيٍ اَتَى الرُّسُلُ الْكِرَامُ بِهَا

فَاِنَّمَا اتَّصَلَتْ مِنْ نُوْرِهٖ بِهِمِ

۵۳

فَاِنَّهٗ شَمْسُ فَضْلٍ هُمْ كَوَاكِبُهَا

يُظْهِرْنَ اَنْوَارَهَا لِلنَّاسِ فِي الظُّلَمِ

۵۴

حَتّٰى اِذَا طَلَعَتْ فِي الْكَوْنِ عَمَّ هُدَا

هَا الْعَالَمِيْنَ وَاَحْيَتْ سَائِرَ الْاُمَمِ

۵۵

اَكْرِمْ بِخَلْقِ نَبِيٍّ زَانَهٗ خُلُقٌ

بِالْحُسْنِ مُشْتَمِلٍ بِالْبِشْرِ مُتَّسِمِ

۵۱

آپؐ دے بارے علم لوکاں دا ، آپؐ بشر نیں اعلیٰ
اللہ نے جو خلق اے کیتا سبھناں توں نیں بالا

۵۲

پاک رسولاں معجزے جیہے لوکاں تائیں وکھائے
آقا آپؐ دے نور دے صدقے اوہناں تیکر آئے

۵۳

آپؐ دے ذات اے سورج وانگوں کل نبیؑ نیں تارے
دل دے کفر ہنیریاں اندر نور پھیلاون سارے

۵۴

آپؐ دے نور کمالی کیتا روشن چار چفیرا
آپؐ دے نور ہدایت کیتا جگ دا دور ہنیرا

۵۵

صورت سیرت سوہنی آپؐ دی عزتاں شاناں والی
اعلیٰ خلق سجایا آپؐ نوں کیتا حُسن مثالی

قصیدہ بُردہ عربی متن

۵۶

كَالزَّهْرِ فِىْ تَرَفٍ وَّالْبَدْرِ فِىْ شَرَفٍ
وَّالْبَحْرِ فِىْ كَرَمٍ وَّالدَّهْرِ فِىْ هِمَمِ

۵۷

كَاَنَّهٗ وَهُوَ فَرْدٌ فِىْ جَلَالَتِهٖ
فِىْ عَسْكَرٍ حِيْنَ تَلْقَاهُ وَفِىْ حَشَمِ

۵۸

كَاَنَّمَا اللُّؤْلُؤُ الْمَكْنُوْنُ فِىْ صَدَفٍ
مِنْ مَّعْدِنَىْ مَنْطِقٍ مِّنْهُ وَمُبْتَسَمِ

۵۹

لَا طِيْبَ يَعْدِلُ تُرْبًا ضَمَّ اَعْظُمَهٗ
طُوْبٰى لِمُنْتَشِقٍ مِّنْهُ وَمُلْتَثِمِ

۵۶

وانگ کلی دے نرم ملائم وانگ بدر دے شرفاں
وانگ سمندر کرن سخاوت ، وانگ زمانے ہمتاں

۵۷

رعب جلالت کلیاں دا وی عظمت خوب وکھاوے
لشکر وچ وی ہیبت آپؐ دی سبھناں تے چھا جاوے

۵۸

سِپّی دے وچ لُکّیا موتی جیویں ڈھلکاں دیوے
ہس ہس گلّاں کردا مکھڑا سوہنیاں چمکاں دیوے

۵۹

خوشبو کوئی نہ اوس برابر وچ جو آپؐ دی تربت
جہڑا سنگھے بوسہ دیوے ، اوہو جانے عظمت

اَلفَصلُ الرَّابِعُ

فِی مَولِدِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیہِ وَسَلَّم

۶۰

اَبَانَ مَولِدُہٗ عَن طِیبِ عُنصُرِہٖ
یَا طِیبَ مُبتَدَاءٍ مِّنہُ وَمُختَتَمِ

۶۱

یَومٌ تَفَرَّسَ فِیہِ الفُرسُ اَنَّھُمٗ
قَد اُنذِرُوا بِحُلُولِ البُؤسِ وَالنِّقَمِ

۶۲

وَبَاتَ اِیوَانُ کِسرٰی وَھُوَ مُنصَدِعٌ
کَشَملِ اَصحَابِ کِسرٰی غَیرَ مُلتَئِمِ

چوتھی فصل

ولادت نبی کریم ﷺ بارے

۶۰

وقت ولادت کھول کے دَسیا سوہنے پاک نیں نسبوں
خشبو پاک مطہر وَدھنا سدا کمالوں ، کسبوں

۶۱

وقت ولادت فارس والیاں سمجھیا نال فراست
نازل ہونی ساڈے اُتّے اگوں سخت مصیبت

۶۲

وقت ولادت کسریٰ دا محل ہویا خستہ خستہ
لشکر کسریٰ وچ گروہاں ہو گیا جستہ جستہ

۶۳

وَالنَّارُ خَامِدَةُ الْاَنْفَاسِ مِنْ اَسَفٍ
عَلَيْهِ وَالنَّهْرُ سَاهِى الْعَيْنِ مِنْ سَدَمِ

۶۴

وَسَآءَ سَاوَةَ اَنْ غَاضَتْ بُحَيْرَتُهَا
وَرُدَّ وَارِدُهَا بِالْغَيْظِ حِيْنَ ظَمِ

۶۵

كَاَنَّ بِالنَّارِ مَا بِالْمَآءِ مِنْ بَلَلٍ
حُزْنًا وَّ بِالْمَاءِ مَا بِالنَّارِ مِنْ ضَرَمِ

۶۶

وَالْجِنُّ تَهْتِفُ وَالْاَنْوَارُ سَاطِعَةٌ
وَالْحَقُّ يَظْهَرُ مِنْ مَّعْنًى وَّمِنْ كَلِمِ

۶۷

عَمُوْا وَصَمُّوْا فَاِعْلَانُ الْبَشَآئِرِ لَمْ
تُسْمَعْ وَبَارِقَةُ الْاِنْذَارِ لَمْ تُشَمِ

۶۳

آتش گھر دی اگ دے شعلے بجھ گئے تاسف کردے

نہر وی اپنا رستہ بُھلّی دُکھ شرم نوں جَردے

۶۴

''ساوہ'' والے دُکھی ہوئے جدوں بحیرہ سُکّی

غصّے نال اوہ بھریا آیا ، جھے ویکھی پھُکّی

۶۵

اَگ نے پانی پی کے پائی اپنے وچ طراوت

پانی سُکیا اُس نے اگ توں لِتّی جدوں حرارت

۶۶

جِنّاں خوشی منائی کھنڈیا نور اوہ چمکن والا

حَق آیا اوہ جِھے کھولیا ، جیبھ تے دل دا تالا

۶۷

اُنھے ڈورے ہو گئے سن کے خبراں نال بشارت

چمک کے بجلیاں آن ڈرایا ، ویکھو نور نبوّت

مِنْ بَعْدِ مَا اَخْبَرَ الْاَقْوَامَ كَاهِنُهُمْ
بِاَنَّ دِيْنَهُمُ الْمُعْوَجَّ لَمْ يَقُمِ

٦٩

وَبَعْدَ مَا عَايَنُوْا فِى الْاُفْقِ مِنْ شُهُبٍ
مُنْقَضَّةٍ وَّفْقَ مَا فِى الْاَرْضِ مِنْ صَنَمِ

٧٠

حَتّٰى غَدَا عَنْ طَرِيْقِ الْوَحْىِ مُنْهَزِمٌ
مِنَ الشَّيَاطِيْنِ يَقْفُوْا اِثْرَ مُنْهَزِمِ

٧١

كَاَنَّهُمْ هَرَبًا اَبْطَالُ اَبْرَهَةٍ
اَوْعَسْكَرٌ بِالْحَصٰى مِنْ رَّاحَتَيْهِ رُمِ

٧٢

نَبْذًا بِهٖ بَعْدَ تَسْبِيْحٍ بِبَطْنِهِمَا
نَبْذَ الْمُسَبِّحِ مِنْ اَحْشَاءِ مُلْتَقِمِ

۶۸

کاہناں آکھیا اپنی قوم نوں ایہ دیوا نہیں بلنا
پُٹھے رستے لاون والا ہن ایہ دین نہیں چلنا

۶۹

اُنھے بہرے رہے اوہ ویکھ کے ٹُٹدے اُفق توں تارے
جویں زمین تے ڈگ پئے ہوون دھرتی دے بُت سارے

۷۰

فر ایہ ہویا اُس رستے توں آپے ایہ اُٹھ بھجے
اِک دوجے دے پچھے لگے بے شرمے ، بے لجے

۷۱

ابرہہ دے اُس لشکر وانگوں دوڑاں ایہناں لائیاں
یا اوہ لشکر جس ول آپؐ نے کنکریاں ورسائیاں

۷۲

کنکریاں تسبیحاں پڑھیاں ہتھوں انج وگائیاں
جیویں تسبیح پڑھن والے نوں باہر لیاندا سائیاں

اَلْفَصْلُ الْخَامِسُ

فِیْ ذِکْرِ مَنْ دَعْوَتِهٖ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ

۷۳

جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الْاَشْجَارُ سَاجِدَةً
تَمْشِیْ اِلَیْهِ عَلٰی سَاقٍ بِلَا قَدَمِ

۷۴

كَاَنَّمَا سَطَرَتْ سَطْرًا لِّمَا كَتَبَتْ
فُرُوْعُهَا مِنْ بَدِیْعِ الْخَطِّ فِی اللَّقَمِ

پنجویں فصل

رسول کریم ﷺ دی دعوت داذکر

۷۳

رکھّاں نے سِر سُٹّے سانویں آپؐ نے جدوں بُلایا
پیر تے نہیں سی پنیاں اُتّے ٹُردا ہر کوئی آیا

۷۴

ٹُردے آئے سدھے انج اوہ جیویں سطراں کھچیاں
لغراں پیار عقیدت دے نال آپ نیوائیاں گچیاں

۷۵

مِثْلَ الْغَمَامَةِ اَنّٰی سَارَ سَائِرَةً

تَقِیْهِ حَرَّ وَطِیْسٍ لِّلْهَجِیْرِ حَمِی

۷۶

اَقْسَمْتُ بِالْقَمَرِ الْمُنْشَقِّ اَنَّ لَهٗ

مِنْ قَلْبِهٖ نِسْبَةً مَّبْرُوْرَةَ الْقَسَمِ

۷۷

وَمَا حَوَی الْغَارُ مِنْ خَیْرٍ وَّمِنْ کَرَمٍ

وَکُلُّ طَرْفٍ مِّنَ الْکُفَّارِ عَنْهُ عَمِ

۷۸

فَالصِّدْقُ فِی الْغَارِ وَالصِّدِّیْقُ لَمْ یَرِیَا

وَهُمْ یَقُوْلُوْنَ مَا بِالْغَارِ مِنْ اَرِمِ

۷۹

ظَنُّوا الْحَمَامَ وَظَنُّوْا عَنْکَبُوْتَ عَلٰی

خَیْرِ الْبَرِیَّةِ لَمْ تَنْسُجْ وَلَمْ تَحُمِ

۷۵

ایہ دُکھ ، بدّل وانگ سمجھ جو آپؐ دے نال چلایا
شکر دوپہر جو بلدی دھپے آپؐ تے کردا سایا

۷۶

جہڑا چن دو کھن سی ہویا اُس دی قسم اُٹھاواں
آپؐ دے قلب تھیں نسبت اوہنوں سونہہ میں پکّی کھاواں

۷۷

خیر کرم دے سومے غار نے اپنے وچ لُکائے
کافر اَنھے ہو کے پھردے کجھ وی نظر نہ آئے

۷۸

صادقؐ اَتے صدیقؓ سی غار اِچ، ویکھے نہیں سی جاندے
غار دے اندر کوئی وی نہیں اے آپس وچ دہراندے

۷۹

مکڑی اَتے کبوتری تک کے خود نوں ایہ سمجھاندے
ایہ اشرف مخلوق دے اُتّے کسراں کار کماندے

قصیدہ بُردہ عربی متن

۸۰

وِقَايَةُ اللّٰهِ اَغْنَتْ عَنْ مُّضَاعَفَةٍ
مِّنَ الدُّرُوْعِ وَعَنْ عَالٍ مِّنَ الْاُطُمِ

۸۱

مَا سَامَنِی الدَّهْرُ ضَيْمًا وَّاسْتَجَرْتُ بِهٖ
اِلَّا وَ نِلْتُ جِوَارًا مِّنْهُ لَمْ يُضَمِ

۸۲

وَلَا الْتَمَسْتُ غِنَى الدَّارَيْنِ مِنْ يَّدِهٖ
اِلَّا اسْتَلَمْتُ النَّدٰى مِنْ خَيْرِ مُسْتَلَمِ

۸۳

لَا تُنْكِرِ الْوَحْیَ مِنْ رُّؤْيَاهُ اِنَّ لَهٗ
قَلْبًا اِذَا نَامَتِ الْعَيْنَانِ لَمْ يَنَمِ

۸۴

فَذَاكَ حِيْنَ بُلُوْغٍ مِّنْ نُّبُوَّتِهٖ
فَلَيْسَ يُنْكَرُ فِيْهِ حَالُ مُحْتَلِمِ

۸۰

آپؐ نوں کاہدیاں لوڑاں آپؐ دی اللہ کرے حفاظت
وڈّے قلعیاں زرہاں دی نہیں آپؐ نوں کوئی ضرورت

۸۱

دنیا توں میں بچیا ، آ کے آپؐ دی وچ پناہاں
عزتاں شرفاں پائیاں ، ملیاں آپؐ دیاں جد راہاں

۸۲

دنیا ، عقبیٰ لئی جو چاہیا آپؐ دے ہتھوں ملیا
دلی مراداں پائیاں سبھے ہتھ سخی دا ہلیا

۸۳

ایتاں نوں جھٹلا نہ بھاویں خاب اِچ اُتریاں ہوون
دل تے آپؐ دا کدے نہ سوندا بھاویں اکھیاں سوون

۸۴

ایہ تے سی اظہار نبوّت خاب اِچ وحی دا آنا
آپؐ دے سچیاں خاباں تائیں کدے وی نہ جھٹلانا

۸۵

تَبَارَكَ اللّٰهُ مَا وَحْيٌ بِمُكْتَسَبٍ
وَلَا نَبِيٌّ عَلٰى غَيْبٍ بِمُتَّهَمِ

۸۶

اٰيَاتُهُ الْغُرُّ لَا يَخْفٰى عَلٰى اَحَدٍ
بِدُوْنِهَا الْعَدْلُ بَيْنَ النَّاسِ لَمْ يَقُمِ

۸۷

كَمْ اَبْرَاَتْ وَصِبًا بِاللَّمْسِ رَاحَتُهٗ
وَاَطْلَقَتْ اَرِبًا مِّنْ رِّبْقَةِ اللَّمَمِ

۸۸

وَاَحْيَتِ السَّنَةَ الشَّهْبَآءَ دَعْوَتُهٗ
حَتّٰى حَكَتْ غُرَّةً فِى الْاَعْصُرِ الدُّهُمِ

۸۹

بِعَارِضٍ جَادَ اَوْ خِلْتَ الْبِطَاحَ بِهَا
سَيْبًا مِّنَ الْيَمِّ اَوْ سَيْلًا مِّنَ الْعَرِمِ

۸۵

با برکت اے ذات اللہ دی ، وحی نہ کسب بناؤ
نبیؐ دوے جو غیبی خبراں تہمت تسیں نہ لاؤ

۸۶

چمکن والیاں ایتاں کد نیں لکیاں کسے توں رہیاں
آپؐ دے باجھوں عدل نہ ہوندا ہر تھاں دھماں پئیاں

۸۷

پائی راحت بیماراں نے آپؐ نے جد ہتھ لایا
محتاجاں نوں ملی خلاصی شفقت رنگ جمایا

۸۸

پاک دُعا دے صدقے پائی موسم نے شادابی
آپؐ دے ہتھ اُٹھائیاں چمکی ھیرے وچ مہتابی

۸۹

پاک دُعا دے صدقے بدلاں وَس کے زور وکھایا
اِنج لگدا سی وادی اندر جیوں سیلاب اے آیا

اَلْفَصْلُ السَّادِسُ

فِیْ ذِکْرِ شَرَفِ الْقُرْاٰنِ

۹۰

دَعْنِیْ وَ وَصْفِیْ اٰیَاتٍ لَّہٗ ظَهَرَتْ
ظُهُوْرَ نَارِ الْقِرٰی لَیْلاً عَلٰی عَلَمِ

۹۱

فَالدُّرُّ یَزْدَادُ حُسْنًا وَّ هُوَ مُنْتَظِمٌ
وَلَیْسَ یَنْقُصُ قَدْرًا غَیْرَ مُنْتَظِمِ

چھیویں فصل

قرآنِ پاک دے شرف دا ذکر

۹۰

نظم کرن دے معجزے مینوں جہڑے اِنج نیں بھائی
مہماناں لئی چوٹی تے جیوں روشن اَگ بھڑکائی

۹۱

موتی حُسن چہ ودھ جاندا جد اُس نوں ہار پروئیے
قدر تے قیمت گھٹدی نہیں جے اوسراں وی گل چھوئیے

۹۲

فَمَا تَطَاوَلَ اٰمَالُ الْمَدِيحِ اِلٰى
مَا فِيهِ مِنْ كَرَمِ الْاَخْلَاقِ وَالشِّيَمِ

۹۳

اٰيَاتُ حَقٍّ مِّنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثَةٌ
قَدِيْمَةٌ صِفَةُ الْمَوْصُوْفِ بِالْقِدَمِ

۹۴

لَمْ تَقْتَرِنْ بِزَمَانٍ وَّهْيَ تُخْبِرُنَا
عَنِ الْمَعَادِ وَعَنْ عَادٍ وَّعَنْ اِرَمِ

۹۵

دَامَتْ لَدَيْنَا فَفَاقَتْ كُلَّ مُعْجِزَةٍ
مِّنَ النَّبِيِّيْنَ اِذْ جَآءَتْ وَلَمْ تَدُمِ

۹۶

مُحْكَمَاتٌ فَمَا يُبْقِيْنَ مِنْ شُبَهٍ
لِّذِيْ شِقَاقٍ وَّلَا يَبْغِيْنَ مِنْ حَكَمِ

۹۲

تکیا دھون نوں اُچّی کر کے کجھ اُمید وی لائی
کرم خلق تے عادت تیک نہ کسے دی ہوئی رسائی

۹۳

حقیاں ، سچیاں ایتاں ایہ رحمان دے ولّوں آئیاں
صفت قدیمی رکھدیاں بھاویں نویاں شکلاں پائیاں

۹۴

کسے وی خاص زمانے اُتّے رکھدیاں نہیں ایہ نظراں
عادؔ" معاد" اِرمؔ" دے بارے دیون سانوں خبراں

۹۵

ایہ قرآن ہمیشہ لئی اے ، سبھناں تائیں اُتّے
وچ ظہور جو معجزے آئے ، گئے اوہ موت دی رُتّے

۹۶

اِس قرآن نوں حَکَم بنایا شک شُبے نوں وَڈیا
حُکم مخالف کوئی وی ہووے سبھناں نوں کٹ چھڈیا

قصیدہ بُردہ عربی متن

۹۷

مَا حُوْرِبَتْ قَطُّ اِلَّا عَادَ مِنْ حَرَبٍ
اَعْدَی الْاَعَادِیْ اِلَیْهَا مُلْقِیَ السَّلَمِ

۹۸

رَدَّتْ بَلَاغَتُهَا دَعْوٰی مُعَارِضِهَا
رَدَّ الْغَیُوْرِ یَدَ الْجَانِیْ عَنِ الْحَرَمِ

۹۹

لَهَا مَعَانٍ کَمَوْجِ الْبَحْرِ فِیْ مَدَدٍ
وَفَوْقَ جَوْهَرِهٖ فِی الْحُسْنِ وَالْقِیَمِ

۱۰۰

فَمَا تُعَدُّ وَلَا تُحْصٰی عَجَآئِبُهَا
وَلَا تُسَامُ عَلَی الْاِکْثَارِ بِالسَّاَمِ

۱۰۱

قَرَّتْ بِهَا عَیْنُ قَارِیْهَا فَقُلْتُ لَهٗ
لَقَدْ ظَفِرْتَ بِحَبْلِ اللّٰهِ فَاعْتَصِمِ

۹۷

جو قرآن مخالف بن کے اِس تھیں آ ٹکرایا
اوڑک اوہنے ہار چہ منّی اپنا منہ پرتایا

۹۸

نال بلاغت ردّ کیتا جو دشمن دعویٰ رکھدا
غیرت مند جیوں حرم دے ولّیں ودھدے ہتھ نوں ڈکدا

۹۹

اِس قرآن چہ قیمتی گلّاں وانگ نیں موج سمندر
موتیاں نالوں ودھ کے چمکے حُسن تھیں اِس دا اندر

۱۰۰

کدوں عجائب اِس قرآن دے حدّ شمار اِچ آندے
کثرت نال جو پڑھدے اوہ وی اِس توں نہیں اکتاندے

۱۰۱

جو قرآن نوں پڑھدے، اِس تھیں اکھیاں ٹھنڈیاں کردے
رَبّ دی قسمے جِتّے نیں جو اس رسّی نوں پھڑدے

١٠٢

إِنْ تَتْلُهَا خِيفَةً مِّنْ حَرِّ نَارِ لَظٰى
اَطْفَأْتَ حَرَّ لَظٰى مِنْ وِرْدِهَا الشَّبِمِ

١٠٣

كَاَنَّهَا الْحَوْضُ تَبْيَضُّ الْوُجُوْهُ بِهٖ
مِنَ الْعُصَاةِ وَقَدْ جَآءُوْهُ كَالْحُمَمِ

١٠٤

وَكَا الصِّرَاطِ وَكَالْمِيْزَانِ مَعْدِلَةً
فَالْقِسْطُ مِنْ غَيْرِهَا فِى النَّاسِ لَمْ يَقُمِ

١٠٥

لَا تَعْجَبَنْ لِحَسُوْدٍ رَّاحَ يُنْكِرُهَا
تَجَاهُلًا وَّهُوَ عَيْنُ الْحَاذِقِ الْفَهِمِ

١٠٦

قَدْ تُنْكِرُ الْعَيْنُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَّمَدٍ
وَيُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَآءِ مِنْ سَقَمِ

۱۰۲

خوف دے پاروں پڑھے جو اس نوں دوزخ توں بچ جاوے
اِس قرآن دا ٹھنڈا چشمہ دوزخ نار بجھاوے

۱۰۳

ایتاں حوض نیں ، اوگن ہاراں جس تھیں مُکھ اُجالے
جد اوہ ایہناں کول سی آئے ، کولے وانگ سی کالے

۱۰۴

وانگ صراط ، میزان دے سمجھو ، نور قرآنی سارا
لوکاں دے وچ ایہدا وجیا پل پل عدل نقارا

۱۰۵

کریں تعجب اُس تے ناہیں ، حاسد جو انکاری
فہم ذکا تے رکھے اپر رنگ تجاہل جاری

۱۰۶

دُکھدی اکھ جیوں سورج ولوں ہو جاندی انکاری
منہ پانی دے ذیقے نوں کد منّے وچ بیماری

اَلْفَصْلُ السَّابِعُ

فِیْ ذِکْرِ مِعْرَاجِ النَّبِیِّ صلی اللہ علیہ وسلم

۱۰۷

یَا خَیْرَ مَنْ یَّمَّمَ الْعَافُوْنَ سَاحَتَهٗ
سَعْیًا وَّ فَوْقَ مُتُوْنِ الْاَیْنُقِ الرُّسُمِ

۱۰۸

وَمَنْ هُوَ الْاٰیَةُ الْکُبْرٰی لِمُعْتَبِرٍ
وَّمَنْ هُوَ النِّعْمَةُ الْعُظْمٰی لِمُغْتَنِمِ

۱۰۹

سَرَیْتَ مِنْ حَرَمٍ لَیْلًا اِلٰی حَرَمٍ
کَمَا سَرَی الْبَدْرُ فِیْ دَاجٍ مِّنَ الظُّلَمِ

ستویں فصل

معراج النبی ﷺ دے بارے

۱۰۷

شاناں والیا سخیا ! تیرے در تے اون سوالی
دوڑ دوڑ کے ، ڈاچیاں اُتّے ، جان کدے نہ خالی

۱۰۸

ذات مبارک اکبر آیت ، حق نوں کھول وکھاوے
ذات مبارک وڈّی نعمت ، نعمت نور، جو چاہوے

۱۰۹

رات اِچ آپؐ نے حرم توں حرم دا سفر نرالا کیتا
چن بدر نے وچ تاریکی جیویں ہالہ کیتا

۱۱۰

وَبِتَّ تَرْقٰى اِلٰى اَنْ نِّلْتَ مَنْزِلَةً

مِنْ قَابَ قَوْسَيْنِ لَمْ تُدْرَكْ وَلَمْ تُرَمِ

۱۱۱

وَقَدَّمَتْكَ جَمِيْعُ الْاَنْبِيَآءِ بِهَا

وَالرُّسُلِ تَقْدِيْمَ مَخْدُوْمٍ عَلٰى خَدَمِ

۱۱۲

وَاَنْتَ تَخْتَرِقُ السَّبْعَ الطِّبَاقَ بِهِمْ

فِىْ مَوْكَبٍ كُنْتَ فِيْهِ صَاحِبَ الْعَلَمِ

۱۱۳

حَتّٰى اِذَا لَمْ تَدَعْ شَأْوًا لِّمُسْتَبِقٍ

مِنَ الدُّنُوِّ وَلَا مَرْقًى لِّمُسْتَنِمِ

۱۱۴

خَفَضْتَ كُلَّ مَقَامٍ بِالْاِضَافَةِ اِذْ

نُوْدِيْتَ بِالرَّفْعِ مِثْلَ الْمُفْرَدِ الْعَلَمِ

۱۱۰

منزل تے جا اپڑے آپؐ نے قرب الٰہی پایا
جہدا نہ ادراک کسے نوں خواب خیال چہ آیا

۱۱۱

پڑھی نماز امام بنایا آپؐ نوں سارے نبیاں
آقاؐ نوں مخدوم چہ منیا خدمت کارے نبیاں

۱۱۲

طے کیتے اُس راتیں آپؐ نے سَتے طبق اَسمانی
ہتھ اِچ آپؐ دے جھنڈا سی نال اسوار نورانی

۱۱۳

فر موقع اوہ آیا آپؐ نے پچھے سبھ نوں چھڈیا
لا محدود بلندی تے جا اپنا جھنڈا گڈیا

۱۱۴

سبھناں دی تھاں تھلّے ہو گئی خود نوں اِنج سمجیا
رَبّ فرمایا اَگے آ جا مِثل اَکلّے اُچیا

١١٥

كَيْمَا تَفُوْزَ بِوَصْلٍ اَيِّ مُسْتَتِرٍ

عَنِ الْعُيُوْنِ وَسِرٍّ اَيِّ مُكْتَتِمٍ

١١٦

فَحُزْتَ كُلَّ فِخَارٍ غَيْرَ مُشْتَرَكٍ

وَجُزْتَ كُلَّ مَقَامٍ غَيْرَ مُزْدَحِمٍ

١١٧

وَجَلَّ مِقْدَارُ مَا وُلِّيْتَ مِنْ رُتَبٍ

وَعَزَّ اِدْرَاكُ مَا اُوْلِيْتَ مِنْ نِّعَمٍ

١١٨

بُشْرٰى لَنَا مَعْشَرَ الْاِسْلَامِ اِنَّ لَنَا

مِنَ الْعِنَايَةِ رُكْنًا غَيْرَ مُنْهَدِمٍ

١١٩

لَمَّا دَعٰى اللّٰهُ دَاعِيْنَا لِطَاعَتِهٖ

بِاَكْرَمِ الرُّسُلِ كُنَّا اَكْرَمَ الْاُمَمِ

۱۱۵

ایناں نیڑے کرن دا مقصد وصل دی گھنڈ نوں کسنا
پردے دی گل پردے اندر پردہ پا کے دَسنا

۱۱۶

بلا شراکت عزت اَتے فضیلت حاصل کیتی
سبھ اُچیائیوں گذر گئے تے وصل شراب چہ پیتی

۱۱۷

جہڑیاں شاناں، عظمت، رتبے، آپؐ دے حصے آئے
فہم ادراک اَساڈا اُس دی کُنج حقیقت پائے

۱۱۸

دین اسلام نوں منّن والیو ! تہاڈے لئی خوش خبری
محکم ملیا نور سہارا، فر کاہدی بے صبری

۱۱۹

اللہ ول بلاون جہڑے نبیؐ مکرم اعلیٰ
کرے اطاعت اوہناں دی جو، اُمّت سبھ تھیں بالا

اَلْفَصْلُ الثَّامِنْ

فِیْ ذِکْرِ جِہَادِ النَّبِیِّ صلے اللہ علیہ وسلم

۱۲۰

رَاعَتْ قُلُوْبَ الْعِدٰی اَنْبَآءُ بِعْثَتِہٖ
کَنَبْاَۃٍ اَجْفَلَتْ غُفْلًا مِّنَ الْغَنَمِ

۱۲۱

مَا زَالَ یَلْقَاھُمْ فِیْ کُلِّ مُعْتَرَکٍ
حَتّٰی حَکَوْا بِالْقِنَا لَحْمًا عَلٰی وَضَمٍ

اَٹھویں فصل

جہاد نبی کریم ﷺ دے بارے

۱۲۰

خبراں سُن کے بعثت والیاں دشمناں دے دل کنبن
جیویں شیر دیاں سُن کے گرجاں غافل بکریاں نسن

۱۲۱

وچ میدان دے جنگاں لڑیاں کافراں تھیں اِنج جُٹّے
جویں قصائی پھٹّے اُتّے گوشت کر کے سُٹّے

وَدُّوا الْفِرَارَ فَكَادُوْا يَغْبِطُوْنَ بِهٖ
اَشْلَاءَ شَالَتْ مَعَ الْعِقْبَانِ وَالرَّخَمِ

۱۳۳

تَمْضِي اللَّيَالِيْ وَلَا يَدْرُوْنَ عِدَّتَهَا
مَا لَمْ تَكُنْ مِّنْ لَّيَالِي الْاَشْهُرِ الْحُرُمِ

۱۳۴

كَاَنَّمَا الدِّيْنُ ضَيْفٌ حَلَّ سَاحَتَهُمْ
بِكُلِّ قَرْمٍ اِلٰى لَحْمِ الْعِدٰى قَرِمِ

۱۳۵

يَجُرُّ بَحْرَ خَمِيْسٍ فَوْقَ سَابِحَةٍ
تَرْمِيْ بِمَوْجٍ مِّنَ الْاَبْطَالِ مُلْتَطِمِ

۱۳۶

مِنْ كُلِّ مُنْتَدِبٍ لِّلّٰهِ مُحْتَسِبٍ
يَّسْطُوْ بِمُسْتَاْصِلٍ لِّلْكُفْرِ مُصْطَلِمِ

۱۲۲

نسّن وچ عافیت جانن ، سوچ وچار اِچ جُتّے
رَخمی تے عِقبان اَسانوں اُچک کے لے جان اُتّے

۱۲۳

راتاں لنگھن خوف دے اندر ، بد حواس ہو بھوندے
حرم مہینے آندے کافر سکھ دی نیندر سوندے

۱۲۴

دین پروہنا وانگ بہادر صحن صحابہ آئے
حرص کرے پئی دشمن دا اوہ رَج کے گوشت کھائے

۱۲۵

گھوڑیاں والا موجاں ماردا دین دا لشکر چلیا
لشکریاں نیں وانگ سمندر دشمن نوں جا وَلیا

۱۲۶

حکم الٰہی دا سی تابع ، عمل کماون والا
کفر نوں جڑوں اکھیڑ کے اوہنوں خاک رلاون والا

قصیدہ بردہ ۱۲۷ عربی متن

حَتّٰى غَدَتْ مِلَّةُ الْاِسْلَامِ وَهِیَ بِهِمْ
مِنْ بَعْدِ غُرْبَتِهَا مَوْصُوْلَةَ الرَّحِمِ

۱۲۸

مَكْفُوْلَةً اَبَدًا مِّنْهُمْ بِخَيْرِ اَبٍ
وَّخَيْرِ بَعْلٍ فَلَمْ تَيْتَمْ وَلَمْ تَئِمِ

۱۲۹

هُمُ الْجِبَالُ فَسَلْ عَنْهُمْ مُّصَادِمَهُمْ
مَاذَا رَاٰى مِنْهُمْ فِیْ كُلِّ مُصْطَدَمِ

۱۳۰

فَسَلْ حُنَيْنًا وَّسَلْ بَدْرًا وَّسَلْ اُحُدًا
فُصُوْلَ حَتْفٍ لَّهُمْ اَدْهٰى مِنَ الْوَخَمِ

۱۳۱

اَلْمُصْدِرِی الْبِيْضِ حُمْرًا بَعْدَ مَا وَرَدَتْ
مِنَ الْعِدٰى كُلَّ مُسْوَدٍّ مِّنَ اللِّمَمِ

۱۲۷

نصرت تھیں اسلامی ملّت کثرت تے جا پُجّی
نکلی جدوں غریبی تے فر نال قرابتاں رُجھی

۱۲۸

طاقت تھیں جی داراں ملّت اِنج محفوظ بنائی
باپ تے شوہر کرن کفالت ساری تھوڑ مکائی

۱۲۹

وانگ پہاڑ صحابہؓ نیں سبھ ، دشمن توں پُچھ حدّت
جنہاں ہر اِک جنگ دے اندر ویکھی طاقت شدّت

۱۳۰

بدر ، احد ، حنین دا منظر رکھیں اکھیاں اَگّے
کافراں تے جد موت سی چھائی وقت وبا دا لگّے

۱۳۱

پاک صحابہؓ دیاں تلواراں جنگ دے اندر ورھیاں
کالے والاں اُتّے وَس کے لہو دے نال سی بھریاں

قصیدہ بُردہ

عربی متن

۱۳۲

وَالْكَاتِبِيْنَ بِسُمْرِ الْخَطِّ مَا تَرَكَتْ
اَقْلَامُهُمْ حَرْفَ جِسْمٍ غَيْرَ مُنْعَجِمِ

۱۳۳

شَاكِى السَّلَاحِ لَهُمْ سِيْمَا تُمَيِّزُهُمْ
وَالْوَرْدُ يَمْتَازُ بِالسِّيْمَا مِنَ السَّلَمِ

۱۳۴

يُهْدِىْ اِلَيْكَ رِيَاحَ النَّصْرِ نَشْرُهُمْ
فَتَحْسِبُ الْوَرْدَ فِى الْاَكْمَامِ كُلَّ كَمِ

۱۳۵

كَاَنَّهُمْ فِىْ ظُهُوْرِ الْخَيْلِ نَبْتُ رُبًا
مِّنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ لَا مِنْ شِدَّةِ الْحُزُمِ

۱۳۶

طَارَتْ قُلُوْبُ الْعِدٰى مِنْ بَاْسِهِمْ فَرَقًا
فَمَا تُفَرِّقُ بَيْنَ الْبَهْمِ وَالْبُهَمِ

۱۳۲

پاک صحابہؓ نیزیاں تائیں ایسراں قلم بناندے
دشمن جد وی سامنے آندا چنگے نقطے پاندے

۱۳۳

اسلحے نال سجا کے خود نوں انج ممتاز وکھاندے
جویں گلاب سلم توں وکھرا ویکھ علامت آہندے

۱۳۴

تیرے ولّیں خُشبو گھلن نصرت والیاں واواں
جویں شگوفے ، اِنج مجاہد زرہ دے اندر پاواں

۱۳۵

ٹیلے تے جیوں پودے ہوون گھوڑیاں تے اِنج بہندے
استقلال ، مہارت دے نال اِنج بہادر رہندے

۱۳۶

دشمن دے دل دَہلے رہندے جنگ دا خوف سی رکھدے
بکری اے یا شیر بہادر فرق نہیں کر سکدے

قصیدہ بردہ　　عربی متن

١٣٧

وَمَنْ تَكُنْ بِرَسُوْلِ اللهِ نُصْرَتُهٗ
اِنْ تَلْقَهُ الْاُسْدُ فِیْ اٰجَامِهَا تَجِمِ

١٣٨

وَلَنْ تَرٰى مِنْ وَّلِيٍّ غَيْرَ مُنْتَصِرٍ
بِهٖ وَلَا مِنْ عَدُوٍّ غَيْرَ مُنْقَصِمِ

١٣٩

اَحَلَّ اُمَّتَهٗ فِیْ حِرْزِ مِلَّتِهٖ
كَاللَّيْثِ حَلَّ مَعَ الْاَشْبَالِ فِیْ اَجَمِ

١٤٠

كَمْ جَدَّلَتْ كَلِمَاتُ اللهِ مِنْ جَدَلٍ
فِيْهِ وَكَمْ خَصَّمَ الْبُرْهَانُ مِنْ خَصِمِ

١٤١

كَفَاكَ بِالْعِلْمِ فِی الْاُمِّيِّ مُعْجِزَةً
فِی الْجَاهِلِيَّةِ وَالتَّاْدِيْبِ فِی الْيُتُمِ

۱۳۷

پاک نبیؐ دی نصرت دا جو نور تمامی پائے
جنگلی شیر وی اوہنوں ویکھ کے رستے نوں چھڈ جائے

۱۳۸

پاک نبیؐ دی قربت وچ جو، اُس نے نصرت پائی
پاک نبیؐ دے دشمن لبھی ذلّت تے رسوائی

۱۳۹

سوہنے آقاؐ اُمّت تائیں دین امن وچ رکھیا
جیویں شیر نے بچیاں تائیں اپنے بَن وچ رکھیا

۱۴۰

جھگڑا جیہے کیتا اُس نوں جنگ جدل وچ سُٹیا
کدرے نال دلیل دے اُس دا جڑ توں بوٹا پُٹیا

۱۴۱

اُمّی دے کول علم دا ہونا اِک دلیل اے وڈّی
اِک یتیم نے اپنے خلق دی ویکھو حد کر چھڈّی

اَلْفَصْلُ التَّاسِعُ

فِیْ طَلَبِ مَغْفِرَۃٍ مِّنَ اللّٰہِ تَعَالٰی وَشِفَاعَۃٍ مِّنْ رَّسُوْلِ اللّٰہِ صلی اللہ علیہ وسلم

۱۳۲

خَدَمْتُہٗ بِمَدِیْحٍ اَسْتَقِیْلُ بِہٖ

ذُنُوْبَ عُمْرٍ مَّضٰی فِی الشِّعْرِ وَالْخِدَمِ

۱۳۳

اِذْ قَلَّدَانِیْ مَا تُخْشٰی عَوَاقِبُہٗ

کَاَنَّنِیْ بِہِمَا ھَدْیٌ مِّنَ النَّعَمِ

نانویں فصل

رَبّ دی بخشش تے حضور ﷺ دی شفاعت بارے

۱۴۲

مدحت پاک رسولؐ دی کر کے آواں وچ پناہواں
اوگن ہار نے عمر گوائی شان وچ لکھ کے شاہواں

۱۴۳

شعر تے خدمت شاہواں میرے گل گلاواں پایا
میں قربانی دیون والا پشو نظریں آیا

١٤٤

اَطَعْتُ غَيَّ الصِّبَا فِي الْحَالَتَيْنِ وَمَا

حَصَّلْتُ اِلَّا عَلَى الْاٰثَامِ وَالنَّدَمِ

١٤٥

فَيَا خَسَارَةَ نَفْسِي فِي تِجَارَتِهَا

لَمْ تَشْتَرِ الدِّيْنَ بِالدُّنْيَا وَلَمْ تَسُمِ

١٤٦

وَمَنْ يَّبِعْ اٰجِلًا مِّنْهُ بِعَاجِلِهٖ

يَبِنْ لَهُ الْغَبْنُ فِيْ بَيْعٍ وَّ فِيْ سَلَمِ

١٤٧

اِنْ اٰتِ ذَنْبًا فَمَا عَهْدِيْ بِمُنْتَقِضٍ

مِّنَ النَّبِيِّ وَلَا حَبْلِيْ بِمُنْصَرِمِ

١٤٨

فَاِنَّ لِيْ ذِمَّةً مِّنْهُ بِتَسْمِيَتِيْ

مُحَمَّدًا وَّهُوَ اَوْفَى الْخَلْقِ بِالذِّمَمِ

۱۴۴

وچ جوانی غالب رہے گمراہی اَتے جہالت
حاصل کجھ وی کیتا ناہیں اِس تے بڑی ندامت

۱۴۵

نفس دی ایس تجارت مینوں وچ خسارے رکھیا
دنیا بدلے دین نہ کھٹیا، سمجھو کجھ نہ چکھیا

۱۴۶

دنیا دے کجھ فیدے لئی جس اصل نوں ویچ گوایا
اوہنے تے نقصان ای کیتا فیدہ دس کیہ پایا

۱۴۷

اوگن ہار بڑا واں منیا، عہد مرا نہیں ٹُٹنا
وصل دی رسّی میرے ہتھ اے اِس نہیں ہتھوں چھٹنا

۱۴۸

آپؐ دے نام تے نام محمد تحفہ مینوں ملیا
مدنی بحر شفاعت اندر ایس دے صدقے ٹھِلیا

عربی متن ۱۴۹ قصیدہ بُردہ

اِنْ لَّمْ یَکُنْ فِیْ مَعَادِیْ اٰخِذًا بِیَدِیْ
فَضْلًا وَّ اِلَّا فَقُلْ یَا زَلَّۃَ الْقَدَمِ

۱۵۰

حَاشَاہُ اَنْ یُّحْرَمَ الرَّاجِیْ مَکَارِمَہٗ
اَوْ یَرْجِعُ الْجَارُ مِنْہُ غَیْرَ مُحْتَرَمِ

۱۵۱

وَمُنْذُ اَلْزَمْتُ اَفْکَارِیْ مَدَائِحَہٗ
وَجَدْتُّہٗ لِخَلَاصِیْ خَیْرَ مُلْتَزِمِ

۱۵۲

وَلَنْ یَّفُوْتَ الْغِنٰی مِنْہُ یَدًا تَرِبَتْ
اِنَّ الْحَیَا یُنْبِتُ الْاَزْہَارَ فِی الْاَکَمِ

۱۵۳

وَلَمْ اُرِدْ زَہْرَۃَ الدُّنْیَا الَّتِی اقْتَطَفَتْ
یَدَا زُہَیْرٍ بِمَا اَثْنٰی عَلٰی ہَرِمِ

۱۴۹

حشر دیہاڑے فضل تھیں حضرتؐ کرن شفاعت میری
جیکر اِنج نہ ہو سکیا تے کہنا ! ٹھوکر تیری

۱۵۰

ایسا ہرگز ہو نہیں سکدا ، خالی ہتھ اوہ آوے -
بخشش دا جو طالب بن کے وچ پناہواں جاوے

۱۵۱

آپؐ دی مدحت لازم کیتی جدوں دی اپنے اُتّے
آپؐ کفیل بنے اِنج میرے جاگے بھاگ نیں سُتّے

۱۵۲

آپؐ سخی نیں ایسے جہڑے دور کرن بے تابی
مینہ وَسّے تے ٹیلیاں تائیں مل جاندی شادابی

۱۵۳

دنیا والے مال متاع تھیں میں نہیں جھولی بھردا
"ہرم" دیاں تعریفاں جیویں" زہیر" طمع لئی کردا

اَلْفَصْلُ الْعَاشِرُ

فِي ذِكْرِ الْمُنَاجَاتِ وَعَرْضِ الْحَاجَاتِ

۱۵۴

يَا أَكْرَمَ الْخَلْقِ مَالِي مَنْ أَلُوذُ بِهِ

سِوَاكَ عِنْدَ حُلُولِ الْحَادِثِ الْعَمِمِ

۱۵۵

وَلَنْ يَضِيقَ رَسُولَ اللّٰهِ جَاهُكَ بِي

إِذَا الْكَرِيمُ تَحَلّٰى بِاسْمِ مُنْتَقِمِ

دسویں فصل

دعاواں، عرضاں تے حاجتاں

۱۵۴

سوہنے آقاؐ ، باجھ تہاڈے ، کوئی نہیں میرا دردی
بنی مصیبت بھاری سبھ تے کردے نفسی نفسی

۱۵۵

بدلا لین دی صفت کرے گا ظاہر جس دم مولا
تسیں شفاعت اپنی دے نال اَپڑو گے فر آقاؐ

قصیدہ بُردہ عربی متن

۱۵۶

فَاِنَّ مِنْ جُوْدِكَ الدُّنْيَا وَضَرَّتُهَا
وَمِنْ عُلُوْمِكَ عِلْمُ اللَّوْحِ وَالْقَلَمِ

۱۵۷

يَا نَفْسُ لَا تَقْنَطِىْ مِنْ زَلَّةٍ عَظُمَتْ
اِنَّ الْكَبَائِرَ فِى الْغُفْرَانِ كَاللَّمَمِ

۱۵۸

لَعَلَّ رَحْمَةَ رَبِّىْ حِيْنَ يَقْسِمُهَا
تَاْتِىْ عَلٰى حَسَبِ الْعِصْيَانِ فِى الْقَسَمِ

۱۵۹

يَا رَبِّ وَاجْعَلْ رَجَائِىْ غَيْرَ مُنْعَكِسٍ
لَدَيْكَ وَاجْعَلْ حِسَابِىْ غَيْرَ مُنْخَرِمِ

۱۶۰

وَالْطُفْ بِعَبْدِكَ فِى الدَّارَيْنِ اِنَّ لَهٗ
صَبْرًا مَتٰى تَدْعُهُ الْاَهْوَالُ يَنْهَزِمِ

۱۵۶

دنیا عقبیٰ دی بھلیائی بھر بھر دیون پلّے
لوح قلم دے علم نیں سارے آپؐ دے عملوں تھلّے

۱۵۷

بندیا توں اُمّید نہ چھڈیں بخشش منگدا جائیں
بخش دوے گا سارے اوگن اوہ اے سوہنا سائیں

۱۵۸

گل سن! ربّ دی رحمت سبھ تے ایس طراں اے چھانی
جیہڑا وڈّا اوگن ہار اُس بوہتی رحمت پانی

۱۵۹

میریا ربّا ! اُمّیداں نوں پورا توں فرماویں
آس جو رکھی تیرے تے میں اوہنوں نہ توں ڈھاویں

۱۶۰

میریا ربّا ! دوئیں جہانیں بندے تے کر رحمت
سختی تے گھبراہٹ اندر ، صبر تے رکھیں ثابت

قصیدہ بُردہ — عربی متن

(١٦١)

وَائْذَنْ لِسُحْبِ صَلٰوةٍ مِّنْكَ دَآئِمَةً

عَلَى النَّبِيِّ بِمُنْهَلٍّ وَّ مُنْسَجِمِ

(١٦٢)

وَالْاٰلِ وَالصَّحْبِ ثُمَّ التَّابِعِيْنَ لَهُمْ

اَهْلِ التُّقٰى وَالنُّقٰى وَالْحِلْمِ وَالْكَرَمِ

(١٦٣)

ثُمَّ الرِّضَا عَنْ اَبِىْ بَكْرٍ وَّ عَنْ عُمَرَ

وَّعَنْ عَلِيٍّ وَّعَنْ عُثْمَانَ ذِى الْكَرَمِ

(١٦٤)

مَا رَنَّحَتْ عَذَبَاتِ الْبَانِ رِيْحُ صَبَا

وَاَطْرَبَ الْعِيْسَ حَادِى[31] الْعِيْسِ بِالنَّغَمِ

(١٦٥)

فَاغْفِرْ لِنَاشِدِهَا وَاغْفِرْ لِقَارِئِهَا

سَاَلْتُكَ الْخَيْرَ يَا ذَا الْجُوْدِ وَالْكَرَمِ

۱۶۱

بھیج درود نبیؐ تے دائم ، بن کے بدّل آون
وسّن زورا زور ہمیشہ ، وسّن ، وَسدے جاون

۱۶۲

آلؓ مبارک ، پاک صحابہؓ ، تابعیاںؒ ولیں جاوے
رحمت تیری نیکیاں والے سومیاں اُتّے چھاوے

۱۶۳

ابو بکرؓ تے عمرؓ نوں رکھیا اے اپنی وچ رضائیں
علیؓ تے پاک عثمانؓ دے اُتّے کیتیاں خاص عطائیں

۱۶۴

رحمت وسّے جد تک وا ایہ "بان" دی شاخ ہلاوے
اوٹھاں والا ہکّے اوٹھ نوں اپنی سُر الاوے

۱۶۵

بخش دے مینوں سائیاں نالے بخش جو اِس دے قاری
جود کرم تھیں بھر دے جھولی خیر منگاں لکھ واری

اشاریہ

۱۔ذی سلم: ایک گاؤں جو مکہ اور مدینہ کے درمیان واقع ہے۔ سلم ایک درخت کا نام بھی ہے جس کے نیچے آقا کریم ﷺ نے سفرِ ہجرت کے دوران آرام فرمایا۔ سلم سے مراد روضہ نبی مکرم ﷺ بھی ہے۔

۲۔کاظمہ: مدینہ پاک کے پاس ایک بستی ہے۔

۳۔کوہِ اِضم: مدینہ پاک کے قریب ایک پہاڑ کا نام ہے جہاں حضور صلی اللہ علیہ وسلم تشریف لے جاتے تھے۔

۴۔طَلَل: خیمے اکھڑنے کے بعد کی کیفیت۔

۵۔البان وَالعَلَم: درخت اور پہاڑ جہاں محبوب ملاقات کرتے ہوں۔

۶۔البھار: زرد گلاب۔ ۷۔العنم: سرخ شاخوں والا درخت۔ ۸۔لائمی: ملامت کرنے والا

۹۔عذری: یمن کا ایک قبیلہ جس کے لوگ عشق کے حوالے سے مشہور ہوئے۔

۱۰۔الرضاع: رضاعت دودھ پلانے کی مدت۔ ۱۱۔قیام اللیل۔ رات کے وقت عبادت الٰہی میں قیام (تہجد)

۱۲۔امر۔ نیکی کا حکم دینے والا، ناھی۔ بُرے کاموں سے منع کرنے والا

۱۷۔مبتداء: پیدائش، میلاد ۱۸۔مختتم: وصال، نور۔ ۱۹۔کسریٰ۔ ایران کے بادشاہوں کا لقب

۲۰۔النار۔ آتش کدہ، حضور ﷺ کی ولادت باسعادت پر ایران کے آتش کدے بجھ گئے۔

۲۱۔النھر۔ مراد نہر فرات

۲۲۔ساوہ: ایک دریا جو میدان اور قم کے درمیان مقام ساوہ سے نکلا تھا۔

۲۳۔ابرہ: قرآن کریم کی سورۃ میں جس کا تذکرہ ہے۔ ابرہہ کے لشکر کو جو ہاتھیوں پر سوار تھے اللہ کے حکم سے ابابیلوں نے بھس بنادیا۔

۲۴۔مسبح: کوشش کرنے والا۔ مراد حضرت یونسؑ

۲۵۔نارِ القریٰ: وہ آگ جو مہمان داری کے لیے جلائی جائے۔ عربوں میں یہ رواج تھا۔

۲۷۔الشھر الحرام۔ حرمت والے مہینے، جن میں جنگ کرنا حرام ہے۔ محرم، رجب، ذیقعد، ذوالحجہ

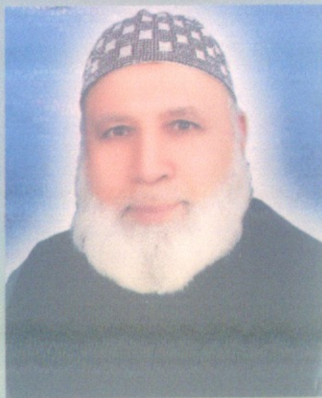
۲۸۔البیع وفی سلم۔ رقم دے کر چیز خریدنا، رقم دے کر چیز کا بعد میں وصول کرنا

۲۹۔زھیر۔ عرب کا نامور شاعر جس نے انعام واکرام کے لیے ہرم بن سنان کے قصیدے لکھے۔

۳۰۔ھرم: ہرم بن سنان عرب ایک سخی سردار تھا۔

۳۱۔حادی: خدی خواں، اونٹوں کے آگے چلنے والا ساربان۔

☆☆

محمد اقبال نجمی کی حمدیہ کتب

اردو

- نغمۂ حمد 2005ء
- ریاضِ حمد 2009ء
- حمدیہ ہائیکو 2009ء
- للہ الحمد 2014ء
- حمدیہ ساقی نامہ 2019ء
- عطائے ربُّ العالمین 2019ء
- حمدِ ربِّ عظیم 2019ء

پنجابی

- حمد چراغ دلاں دا چانن 2001ء
- اُچی ذات کمالاں والی (قصیدے) 2008ء
- پُھل سوہنے حمداں نعتاں دے (رباعیاں) 2009ء
- اللہ سوہنا (دیوان) 2011ء

FAA

FAROGH-E-ADAB ACADEMY
88-B, Satellite Town, Gujranwala.
Cell: 0332-8148943